

REPUBLIKA HRVATSKA
Ministarstvo zaštite
okoliša i energetike

Program LIFE – doprinos provedbi klimatskih politika

Zagreb, 5. prosinca 2018.

Program LIFE

Program EU za financiranje projekata iz područja
zaštite okoliša i prirode te klimatskih aktivnosti

Institucije:

- Europska komisija
- Izvršna agencija za malo i srednje poduzetništvo (EASME)
- Nacionalna kontakt točka (NCP) pri MZOE
- NEEMO

Program LIFE - potprogrami

KLIMASKE AKTIVNOSTI

Prilagodba klimatskim promjenama

Ublažavanje klimatskih promjena

Upravljanje i informiranje na području klime

Program LIFE - potprogrami

OKOLIŠ

Okoliš i učinkovito korištenje resursa

Priroda i bioraznolikost

Upravljanje i informiranje na području okoliša

Prijava na natječaj Programa LIFE

- relevantna područja politika klimatskih aktivnosti – [Višegodišnji programa rada za Program LIFE za razdoblje 2018. - 2020.](#)

- objava natječaja u travnju

The screenshot shows the LIFE 2018 Call for proposals website. The main heading is "2018 Call for proposals for LIFE Grants". Below it, a sub-heading reads: "The LIFE (the Financial Instrument for the Environment) Regulation, which was published on 20 December 2013, sets a budget for the next funding period, 2014–2020, of €3.4 billion in current prices. View the LIFE Regulation".

Below this, there is a section for "2018 Call for proposals for LIFE Action Grants". The text states: "The Commission invites legal persons (entities) registered in the European Union (EU) to present proposals for the 2018 Call for proposals for LIFE Action Grants. The call covers proposals for both LIFE sub-programmes." It further details the sub-programmes for Environment and Climate Action, listing project types like Traditional, Preparatory, Integrated, and Technical Assistance projects. It also mentions that proposals may be submitted by legal persons (entities) registered in the EU, categorized into public bodies, private commercial organisations, and private non-commercial organisations (including NGOs).

At the bottom of the main content area, it states: "Applicants must use the LIFE 2018 application packages (in English only) for the preparation of their proposals. Each application package contains full and detailed explanations with regard to eligibility, procedures, co-financing rates and all other relevant details. These can be downloaded below. For".

The website layout includes a left sidebar with navigation options like "Projects by theme" (Nature, Biodiversity, Environment, Climate Action, Info, Governance), "Projects search" (Project database, Project publications), and "More" (Best projects, Integrated projects, Other projects, By country, Natura 2000 sites). There is also a "FOLLOW US" section with a "Share" button. The right sidebar contains "Funding News", "LIFE 2018 Call" (with sub-items: Traditional projects, Preparatory projects, Integrated projects, Technical Assistance projects, Capacity Building projects, FAQ & Resources, Background), "LIFE 2017 Call", "NGOs", and "LIFE financial instruments". A "Partner search" section is also visible at the bottom right.

- radne teme – LIFE Upute za prijavitelje za područje klimatskih aktivnosti – tradicionalni projekti

Ublažavanje klimatskih promjena (CCM) relevantna područja politike

1. Smanjenje emisija stakleničkih plinova u sektorima koji nisu obuhvaćeni EU ETS-om
2. Obračun emisija i provedba mjera ublažavanja klimatskih promjena u sektoru korištenja zemljišta
3. Razvoj praksi upravljanja zemljištem za smanjenje emisija
4. Poboljšanje EU ETS-a i smanjenje emisija u industrijskoj proizvodnji
5. Doprinos provedbi Montrealskog protokola i njegove izmjene iz Kigalija i Uredbe EU-a o fluoriranim stakleničkim plinovima
6. Praćenje emisija stakleničkih plinova i izvješćivanje tijela

Prilagodba klimatskim promjenama (CCA) relevantna područja politike

1. Prilagodba u gradovima i planiranje korištenja zemljišta koje ograničava učinke klimatskih promjena
2. Otpornost infrastrukture, uključujući primjenu plavo-zelene infrastrukture i pristupa prilagodbi utemeljenih na ekosustavu
3. Održivo upravljanje vodom u područjima koja su sklona suši, upravljanje poplavom i obalnim područjima
4. Otpornost sektora poljoprivrede, šumarstva i turizma, uključujući na otočnim i u planinskim područjima

Upravljanje i informiranje na području klime (GIC) relevantna područja politike

1. Razvoj i provedba nacionalnih strategija za klimu i energiju do 2030. i/ili do sredine stoljeća
2. Poticanje promjena u ponašanju, uvođenje aktivnosti za smanjenje emisija i učinkovito korištenje resursa u sve sektore
3. Ocjena funkcioniranja EU sustava trgovine emisijama stakleničkih plinova koju provode nadležna tijela
4. Izgradnja kapaciteta, podizanje svijesti krajnjih korisnika i dionika u lancu distribucije opreme koja sadrži fluorinirane stakleničke plinove
5. Praćenje, ocjenjivanje i evaluacija klimatske politike
6. Najbolja praksa i aktivnosti podizanja razine svijesti o potrebama za prilagodbom

Sinergije politika

REPUBLIKA HRVATSKA
Ministarstvo zaštite
okoliša i energetike

Primjer projekta iz industrijske proizvodnje

LIFE OPTIMELT - Demonstration of thermochemical reforming of natural gas for reducing GHG emissions in Energy Intensive Industries

Cilj: Razvoj i testiranje novog postupka korištenja otpadne topline za zagrijavanje zraka za izgaranje u staklarskoj proizvodnji

Trajanje: 15.7.2016. – 15.10.2019.

Budžet: Ukupan = 8 284 751 € (EU = 2 275 538 €)

Oznaka: LIFE15 CCM/NL/000121

Web: www.lifeoptimelt.com

LIFE OPTIMELT

Partnerstvo:

1. BV Koninklijke Nederlandsche Glasfabriek
Leerdam, Nizozemska

– poduzeće - proizvodnja stakla

Korisnik
koordinator

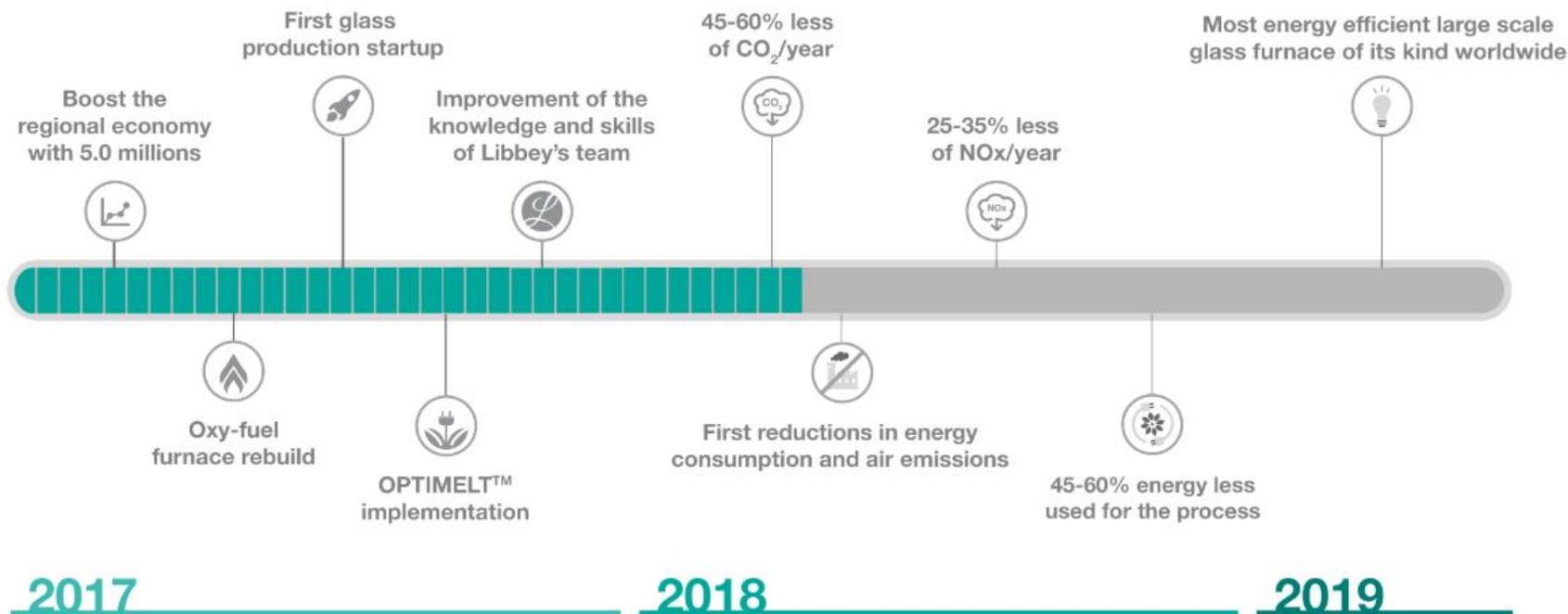
2. Praxair Euroholding S.L., Španjolska

– poduzeće - proizvodnja stakla

Pridruženi
korisnik

LIFE OPTIMELT

REPUBLIKA HRVATSKA
Ministarstvo zaštite
okoliša i energetike

Primjer tržišno orijentiranog projekta

LIFE HEROTILE - High energy savings in building cooling by roof tiles

shape optimization toward a better above sheathing ventilation

Cilj: Razvoj i testiranje novih vrsta crijepova za poboljšanu ventilaciju krova te softvera za analizu optimalne krovne konfiguracije

Trajanje: 1.8.2015. – 31.1.2019.

Budžet: Ukupan = 2 476 157 € (EU = 1 442 784 €)

Oznaka: LIFE14 CCA/IT/000939

Web: www.lifeherotile.eu

LIFE HEROTILE

- 1. Industrie Cotto Possagno S.p.A., Italija**
  - poduzeće – proizvodnja crijepova
- 2. UNIFE (Università degli Studi di Ferrara), Italija – sveučilište**
  - sveučilište
- 3. ACER (Azienda Casa Emilia Romagna di Reggio Emilia), Italija**
  - javno poduzeće
- 4. ANDIL (Associazione Nazionale degli Industriali dei Laterizi), Italija**
  - nacionalno udruženje industrije opeke
- 5. TRL (TERREAL S.A.S.), Francuska**
  - poduzeće - proizvodnja crijepova
- 6. MONIER TC (Monier Technical Centre GmbH), Njemačka**
  - poduzeće – proizvodnja crijepova

Korisnik
koordinator

Pridruženi
korisnici

Očekivani rezultati LIFE HEROTILE projekta

- razvoj novog tipa crijepa koji:
  - povećava strujanje zraka ispod krova
  - Smanjuje prijenos topline na građevinu
  - Smanjuje potrošnju energije za hlađenje objekta
  - Smanjenje emisija stakleničkih plinova
- razvoj softvera (SENSAPIRO Software ENergy SAVings Pitched Roofs) koji izračunava energetske učinkovitost zgrade u odnosu na krovnu konfiguraciju

REPUBLIKA HRVATSKA
Ministarstvo zaštite
okoliša i energetike

Primjer projekta iz poljoprivrede

LIFE AGRI ADAPT - Sustainable adaptation of typical EU farming systems to climate change

Cilj: povećati otpornost sektora poljoprivrede na klimatske promjene kroz uvođenje održivih mjera prilagodbe utemeljenih na ekosustavu

Trajanje: 1.9.2016. – 31.12.2019.

Budžet: Ukupan = 2 161 437 € (EU = 1 295 347 €)

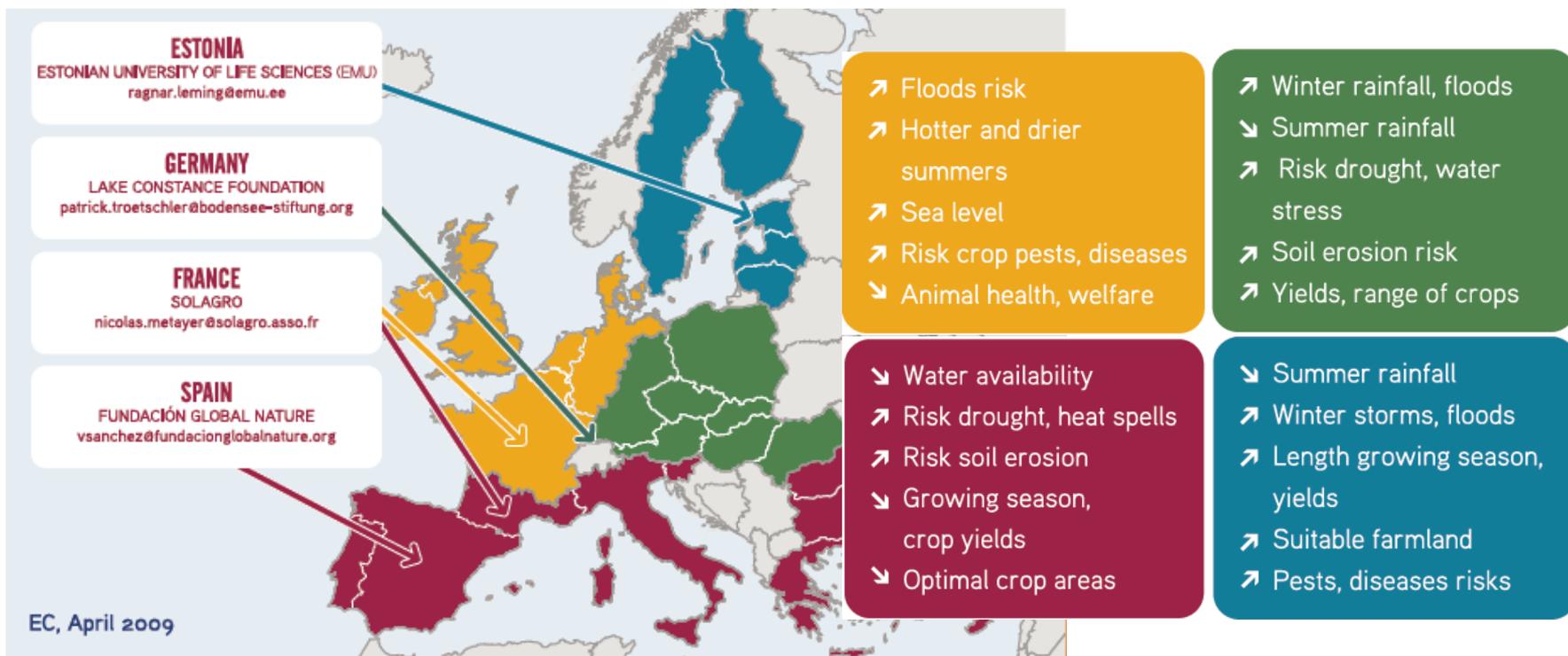
Oznaka: LIFE15 CCA/DE/000072

Web: <https://agriadapt.eu/>

Partnerstvo u LIFE AGRI ADAPT projektu i područje djelovanja

4 PARTNERA

4 KLIMATSKA PODRUČJA RIZIKA U EU

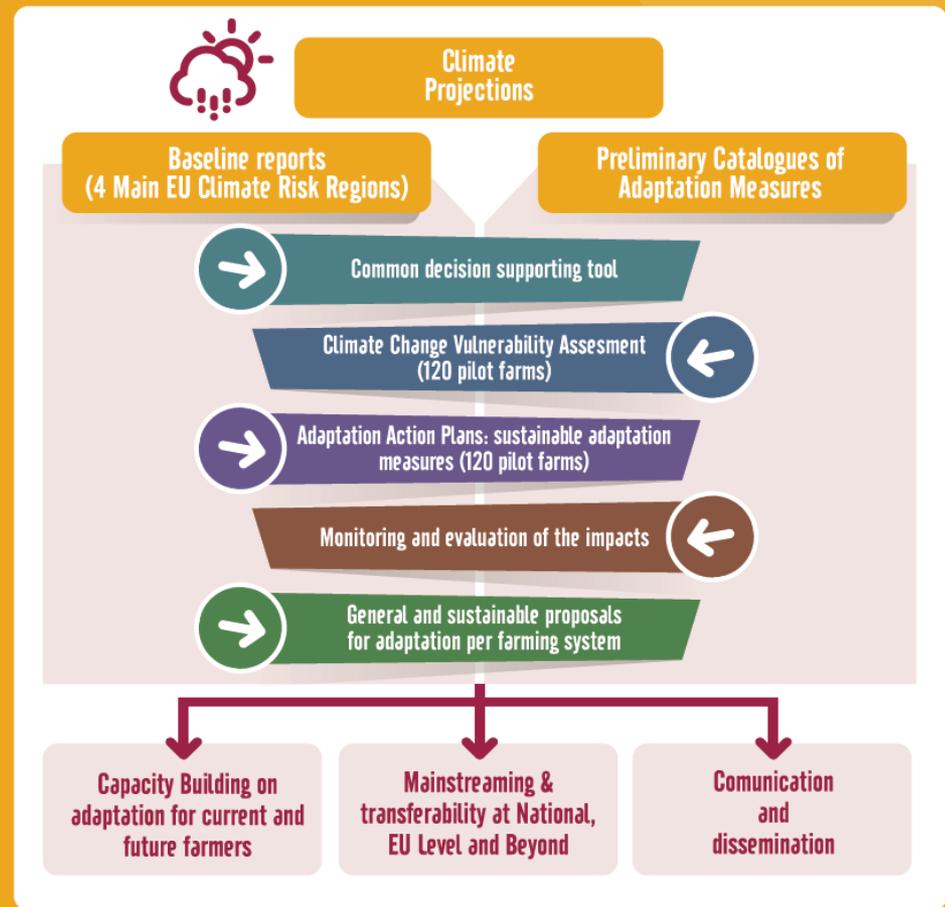

LIFE AGRI ADAPT

- troje partnera je sudjelovalo na LIFE projektu AgriClimateChange (LIFE09 ENV/ES/000441)
- procjena ranjivosti 120 poljoprivrednih gospodarstava
  - biljna (oranice i trajni nasadi) i stočarska proizvodnja
- izrada akcijskih planova
- monitoring i procjena utjecaja
- izrada smjernica za prilagodbu različitih tipova poljoprivrednih gospodarstava

INVOLVING FARMERS IN THE FOUR MAIN EU CLIMATE RISK REGIONS

REPUBLIKA HRVATSKA
Ministarstvo zaštite
okoliša i energetike

Primjeri projekata iz područja prilagodbe klimatskim promjenama u gradovima

RainBO Life

Cilj: razvoj sustava za brzi odgovor na ekstremne vremenske prilike

Trajanje: 1.7.2016. – 31.7.2019.

Budžet: Ukupan = 1 235 745 € (EU = 677 656 €)

Oznaka: LIFE15 CCA/IT/000035

Web: www.rainbolife.eu

Projekt LIFE – Jačanje kapaciteta za nacionalnu kontakt točku
LIFE14 CAP/HR/000014

Partnerstvo u RainBO Life projektu

- 1. Lepida S.p.A, Italija**
  - javno poduzeće - provedba regionalnog informacijskog i komunikacijskog plana
- 2. Grad Bologna, Italija**
- 3. Meteorological and Environmental Earth Observation, Italija**
  - poduzeće - praćenje stanja okoliša, gospodarenje tlom i poljoprivreda
- 4. Agenzia regionale per la prevenzione e l'ambiente dell'emilia-romagna, Italija**
  - okolišna agencija
- 5. NIER Ingegneria S.p.A, Italija**
  - poduzeće - analiza rizika

Korisnik
koordinator

Pridruženi
korisnici

Očekivani rezultati RainBO Life projekta

- razvoj naprednog meteorološkog sustava
- razvoj softverske platforme hidroloških modela za procjenu ranjivosti urbanih područja
- razvoj sustava podrške za korisnike i baze informacija o potencijalnim rizicima
- testiranje sustava u gradu Bologna

LIFE AERFIT - Adaptation to extreme rainfall; demonstration of FHVI to prevent damage by urban pluvial flooding

Cilj: testiranje inovativne tehnologije brze infiltracije velikog volumena oborina (*fast high volume infiltration* - FHVI)

Trajanje: 1.7.2016. – 30.6.2021.

Budžet: Ukupan = 4 076 462 € (EU = 2 445 875 €)

Oznaka: LIFE15 CCA/NL/000052

Web: <http://aerfit.eu/en/>

Partnerstvo u LIFE AERFIT projektu

1. **Grad Putten**, Nizozemska

Korisnik
koordinator

2. **STOWA** (Stichting Toegepast Onderzoek Waterbeheer),
Nizozemska

– zaklada za primijenjeno upravljanje vodama

3. **Henk van Tongeren B.V.**, Nizozemska

– poduzeće - upravljanje vodama

4. **Hölscher Wasserbau G.m.b.H.**, Njemačka

– poduzeće - upravljanje vodama

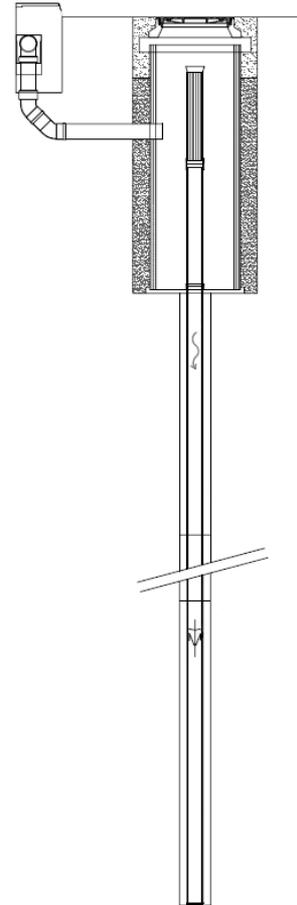
5. **Stichting O2DIT** – Onderzoek en Ontwikkeling Duurzame
Infiltratie Technieken, Nizozemska

– zaklada za primijenjeno upravljanje vodama

Pridruženi
korisnici

Očekivani rezultati LIFE AERFIT projekta

- dokazana ekonomska isplativost FHVI tehnologije
- smanjenje učestalosti, trajanja i obujma poplava u gradu Puttenu
- poboljšanje kvalitete efluenta iz postrojenja za pročišćavanje otpadnih voda
- smanjenje ispuštanja suvišne netretirane mješavine onečišćenih oborinskih i kanalizacionih voda
- smanjenje opadanja razine podzemnih voda
- smanjenje prelijevanja onečišćenih voda iz sustava javne odvodnje u podzemne vode za vrijeme velikog intenziteta oborina

LIFE CERSUDS - Ceramic sustainable urban drainage system

Ciljevi: razvoj održivog sustava za zaštitu od poplava uzrokovanih kratkotrajnim oborinama visokog intenziteta

Trajanje: 1.10.2016. – 30.9.2019.

Budžet: Ukupan = 1 817 972 € (EU = 986 947 €)

Oznaka: LIFE15 CCA/ES/000091

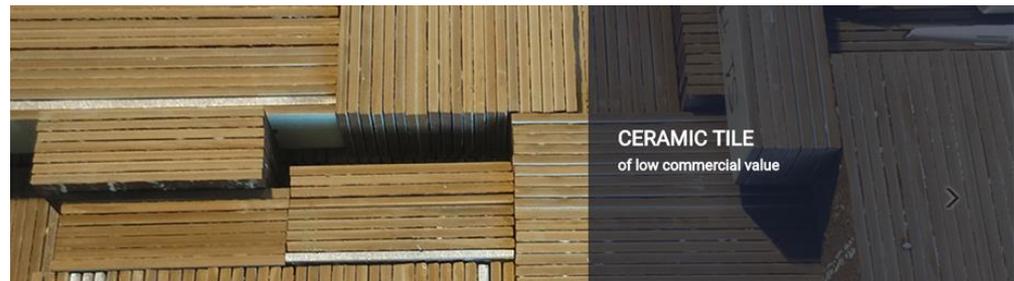
Web: <http://www.lifecersuds.eu/en>

Partnerstvo u LIFE CERSUDS projektu

- 1. ITC-AICE (Instituto de Tecnología Cerámica), Španjolska**
    - istraživački centar - primjena keramike u urbanom razvoju
  - 2. IIAMA (Instituto Universitario de Investigación de Ingeniería del Agua y Medio Ambiente), Španjolska**
    - istraživački centar - upravljanje vodama i održivim sustavima odvodnje
  - 3. Ayuntamiento de Benicàssim, Španjolska**
    - općina
  - 4. CHM, Španjolska**
    - građevinsko poduzeće
  - 5. Trencadis de Sempvre, Španjolska**
    - poduzeće – izrada mozaika od razbijenih keramičkih pločica
  - 6. CCB (Centro Ceramico Bologna), Italija**
    - istraživački centar za keramiku
  - 7. CTCV (Centro Tecnológico da Cerâmica e do Vidro), Portugal**
    - centar za promociju inovacija i razvoj tehnologija u industriji
- Korisnik koordinator
- Pridruženi korisnici

Očekivani rezultati LIFE CERSUDS projekta

- smanjenje otjecanja oborinske vode za 90 %
- razvoj sustava za skladištenje oborinskih voda
- korištenje oborinskih voda za održavanje zelenih površina i čišćenje ulica
- razvoj sustava za pročišćavanje oborinskih voda u gradskoj sredini
- razvoj nove prakse koja proizvodi 50 t CO₂e manje od konvencionalnih
- poboljšanje sigurnosti pješaka
- smanjenje učinka toplinskog otoka
- uporaba otpada

LIFE URBANGREEN - Innovative technological platform to improve management of green areas for better climate adaptation

Cilj: ujediniti postojeće baze znanja i razviti platformu koja će se temeljiti na GIS tehnologiji i uključivati:

- procjenu usluga ekosustava koje pružaju zelene površine u gradovima
- pametno upravljanje vodnim potrebama zelenih površina i njihovo navodnjavanje
- korištenje podataka daljinskog istraživanja
- sustav za nadzor meteoroloških i okolišnih parametara
- alat za sudjelovanje javnosti

INNOVATIVE TECHNOLOGICAL PLATFORM TO IMPROVE MANAGEMENT OF GREEN AREAS FOR BETTER CLIMATE ADAPTATION

Trajanje: 1.7.2018. – 30.6.2021.
Budžet: Ukupan = 2 513 335 € (EU = 1 310 335 €)
Oznaka: LIFE17 CCA/IT/000079
Web: <https://www.lifeurbangreen.eu/>

Partnerstvo u LIFE URBANGREEN projektu

1. R3 GIS S.r.l., Italija

– poduzeće – izrada softvera

Korisnik
koordinator

2. Anthea S.r.l., Italija

– poduzeće – održavanje zelenih površina u gradu Rimini

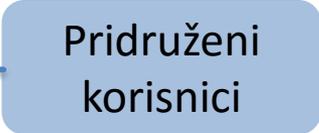
3. Università degli Studi di Milano, Italija

– sveučilište – znanje o uslugama ekosustava

4. ProGea 4D sp. z.o.o., Poljska

– poduzeće – daljinsko istraživanje

5. Grad Krakow, Poljska

Pridruženi
korisnici

Očekivani rezultati LIFE URBANGREEN projekta

- smanjenje emisija stakleničkih plinova u održavanju zelenih površina za 83 %
- smanjenje lebdećih čestica (PM) na pilot područjima za 3 %
- povećanje kapaciteta skladištenja ugljika gradskih zelenih površina za 30 – 50 %
- smanjenje temperature zraka na pilot područjima za 0,6 - 1°C
- smanjenje potrošnje vode za navodnjavanje gradskih zelenih površina za 30 %

REPUBLIKA HRVATSKA
Ministarstvo zaštite
okoliša i energetike

Zahvaljujemo na pažnji

Tonka Žaper, savjetnica za klimatske aktivnosti
Programa LIFE

tonka.zaper@mzoe.hr, life@mzoe.hr